

Prof. UWr., dr hab. Leonard Górnicki
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego
Instytut Historii Państwa i Prawa

OCENA

dorobku naukowego dra Marcina Kwietnia w postępowaniu habilitacyjnym

I. Pan dr Marcin Kwiecień w 1991 roku, jeszcze w czasie studiów, rozpoczął pracę na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego jako asystent stażysta, a po ukończeniu studiów prawniczych na tymże Wydziale UJ, został zatrudniony jako asystent w Katedrze Powszechnej Historii Państwa i Prawa. Stopień doktora nauk prawnych, nadany uchwałą Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, uzyskał 18 czerwca 2001 r., na podstawie rozprawy *Reformy stosunków między państwem a Kościołem w Wielkim Księstwie Toskanii w latach 1765-1790*. Od 2003 r. do chwili obecnej jest adiunktem w Katedrze Powszechnej Historii Państwa i Prawa UJ.

II. Przegląd dotychczasowych publikacji dra Marcina Kwietnia wskazuje, że ich większość powstała po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych. Do obrony rozprawy doktorskiej ukazało się kilkanaście publikacji, o różnych rozmiarach i charakterze, z których na uwagę zasługują artykuły napisane wraz z Andrzejem Grzywaczem: *Sikorszczycy kontra sanatorzy 1939-1940. (Z dziejów konfliktów politycznych uchodźstwa polskiego)*, *Zeszyty Historyczne* 1999, nr 127, s. 63-127 i *ciąg dalszy*: nr 129, s. 44-126; *Wojskowy Trybunał Orzekający. Powstanie i działalność*, *Czasopismo Prawno-Historyczne*, Tom LII, Zesz. I, Poznań 2000, s. 289-314; *Rada Narodowa Rzeczypospolitej Polskiej w walce z sanatorami 1939-1941*, *Zeszyty Historyczne* 2000, nr 131, s. 3-84 oraz opracowania powstałe we współpracy z Grzegorzem Mazurem: *Przyczynek do dziejów ruchu prometejskiego w*

Polsce, Zeszyty Historyczne „Kultury” 2000, nr 136, s. 87-109; *Nieznane źródło do dziejów Obozu Zjednoczenia Narodowego*, Zeszyty Historyczne „Kultury” 2000, nr 138, s. 174-193.

Po obronie pracy doktorskiej dr Marcin Kwiecień opublikował natomiast jedną monografię, poświęconą aspektom prawnym rozliczeń politycznych wśród uchodźstwa polskiego we Francji i w Wielkiej Brytanii w latach 1939-1943, był też współautorem trzech książek, a mianowicie wraz z Andrzejem Grzywaczem i Grzegorzem Mazurem opracował *Zbiór dokumentów ppłk. Edmunda Charaszkiewicza* (Księgarnia Akademicka, Kraków 2001, ss. 186) oraz przygotował do druku wspólnie ze Stanisławem Grodziskim i Anną Karabowicz *Volumina Constitutionum, t. III 1611 - 1640, vol.1, 1611-1626* (Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2010) i *vol. 2, 1626-164* (Wyd. Sejmowe Warszawa 2013), uczestniczył również w pracach redakcyjnych, w tym wydawnictw o charakterze dydaktycznym, czego efekt stanowiły *Testy i kazusy egzaminacyjne z historii prawa polskiego na tle porównawczym* (wydania 1999-2002). Nie licząc prac drobnych i recenzji dr Marcin Kwiecień jest też autorem lub współautorem dwudziestu jeden artykułów zamieszczonych w pracach zbiorowych i w periodykach naukowych. Może nie jest to dorobek imponujący liczebnie, ale wartościowy pod względem merytorycznym, ze starannie, prawidłowo dobraną problematyką badawczą.

III. W dorobku dra Marcina Kwietnia przeważają prace z zakresu dziejów politycznych II RP oraz wychodźstwa politycznego w czasie II wojny światowej. Jeśli chodzi o okres Polski międzywojennej to można tu wskazać na napisane wraz z Grzegorzem Mazurem publikacje dotyczące ruchu prometejskiego w Polsce (*Przyczynek do dziejów ruchu prometejskiego w Polsce*, *op.cit.*; *Relacja mjr Włodzimierza Dąbrowskiego o ruchu prometejskim i dywersji na wschodzie*, „Zeszyty Historyczne „Kultury” 2002, nr 140; *Kilka dokumentów z dziejów ruchu prometejskiego w II Rzeczypospolitej*, „Czasy Nowożytne” 2002, XII [XIII]), prosanacyjnego, skrajnie prawicowego OZON-u (*Nieznane źródło do dziejów Obozu Zjednoczenia Narodowego*, *op. cit.*) i wywiadu w Polsce Odrodzonej (*Wykłady płk Stefana Mayera o wywiadzie polskim w okresie II RP*, Zeszyty Historyczne „Kultury”, 2002, nr 142, s. 81-130), a także na sygnowane przez samego Marcina Kwietnia artykuły o niektórych kwestiach narodowościowych i politycznych w powiecie bielskim (*Stosunki narodowościowe w powiecie bielskim do roku 1939*, „Limites Patriae - Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Administracji Bielsko-Biała”, Bielsko-Biała 2004, s. 52-59; *Das kleine Wien oder das kleine Berlin. Wpływy niemieckie na terenie powiatu bielskiego*, „Limites Patriae” 2006, zeszyt 2, s. 165-177). Dzieje konfliktów politycznych w łonie emigracji dr Marcin Kwiecień badał wraz z drem Andrzejem Grzywaczem (*Sikorszczycy kontra sanatorzy 1939-*

1940..., *op. cit.*; *Polemika z Tadeuszem Pawiem Rutkowskim*, „Zeszyty Historyczne” 1999, nr 129, s. 235-237; *Rada Narodowa Rzeczypospolitej Polskiej w walce z sanatorami 1939-1941*, „Zeszyty Historyczne” 2000, nr 131, s. 3-84; *Wojskowy Trybunał Orzekający. Powstanie i działalność*, *op. cit.*) oraz z Grzegorzem Mazurem (*Memoriał profesora Olgierda Górki z 4 stycznia 1940 r.*, *Zeszyty Historyczne „Kultury”* 2002, nr 139; *Sprawa pobicia docenta Stanisława Cywińskiego w świetle dokumentów Biura Rejestracyjnego i Komisji Winiarskiego*, *Zeszyty Historyczne „Kultury”* 2002, nr 141), jak również bez współudziału innych uczonych (*Powstanie Komisji powołanej w związku z wynikiem kampanii wojennej 1939 r. (Komisji Winiarskiego)*, w: *Vetera Novis Augere. Studia i prace dedykowane Profesorowi Wacławowi Uruszczakowi*, Kraków 2010, t. I, s. 561-576; *Prawne aspekty konfliktów politycznych w łonie uchodźstwa polskiego podczas drugiej wojny światowej* w: *Spółczesność a władza. Ustrój, prawo, idee*, pod red. J. Przygodzkiego i M. Ptaka, Wrocław 2010, s. 809-825.

Wyniki tych godnych uwagi badań dr Marcin Kwiecień wykorzystał i twórczo rozwinął w poniżej ocenianej monografii *Wśród potępieńczych swarów. Prawne aspekty rozliczeń politycznych wśród uchodźstwa polskiego we Francji i Wielkiej Brytanii 1939-1943*, Wyd. Księgarnia Akademicka, Kraków 2013).

Innym nurtem badawczym są zagadnienia związane z dziejami ustroju i prawa w Wielkim Księstwie Toskanii. Znalazł on wyraz w niepublikowanej rozprawie doktorskiej o reformach kościelnych wielkiego księcia Piotra Leopolda, której powstanie umożliwiło stypendium Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Włoskiej i związany z nim pobyt dra Marcina Kwietnia w rzymskim Uniwersytecie La Sapienza w Toskanii. Wątki te pojawiają się również w kilku jego artykułach (*Reformy stosunków państwo-Kościół w Wielkim Księstwie Toskanii w pierwszych latach panowania Piotra Leopolda (1765-1775)*, „Krakowskie studia z historii państwa i prawa”, pod red. W. Uruszczaka i D. Malec, Kraków 2004, s. 89-123; *Kasaty klasztorów w Wielkim Księstwie Toskanii za panowania Piotra Leopolda I (1765-1790)*, „Studia z dziejów państwa i prawa polskiego”, Tom X, Kraków-Lublin-Łódź 2007, s. 361-377; *Ostatnie lata rządów Piotra Leopolda w Toskanii. Rewolta społeczna i odrzucenie reform*, *Krakowskie studia z historii państwa i prawa* pod red. W. Uruszczaka i D. Malec, T.2, Kraków 2008, s. 137-154; *Biskup Scipione de Ricci i jego reformy w diecezji Pistoja i Prato - przyczynek do dziejów stosunków kościelnych w Wielkim Księstwie Toskanii za panowania Piotra Leopolda (1765-1790)*, w: *Świat, Europa, mała ojczyzna, Studia ofiarowane Profesorowi Stanisławowi Grodzickiemu w 80-lecie urodzin*, pod red. M. Małecki, Bielsko-Biała 2009, s. 219-235; *Toskańskie reformy kościelne na synodzie w*

Pistoł w 1786 roku, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, tom LXII, zesz. 1/2010, s. 65-96; *Korzenie doktrynalne toskańskich reform kościelnych za panowania wielkiego księcia Piotra Leopolda (1765-1790)*, „Krakowskie studia z historii państwa i prawa”, t. 3, Kraków 2010, s. 63-87; *Toskańskie projekty konstytucyjne Wielkiego Księcia Piotra Leopolda (1765-1790)*, [w:] *Regnare, gubernare, administrare. Prawo i władza na przestrzeni wieków. Prace dedykowane profesorowi Jerzemu Malcowi z okazji 40-lecia pracy naukowej*, Kraków 2012, s. 81-89; *Reformy stosunków między Państwem a Kościołem w Wielkim Księstwie Toskanii w latach 1765-1790*, w: *Cuius regio, eius religio?*, Lublin 2008, s.131-151; *Korzenie laicyzacji. Monarchie oświeconego absolutyzmu wobec Kościoła*, w: *Dokąd zmierza Europa, przywództwo-idee-wartości. Where Europe is going, leadership-ideas-values*, Pułtusk 2007, s. 473-482). Są to wartościowe prace, poważnie wzbogacające naszą wiedzę nie tylko z zakresu powszechnej historii państwa i prawa, ale i prawa wyznaniowego.

Na osobną uwagę w pracy naukowej dra Marcina Kwietnia zasługuje współpraca z inicjatorem wydawnictwa *Volumina Constitutionum*, prof. dr hab. Stanisławem Grodziskim, a także z dr Anną Karabowicz przy edycji źródeł obejmujących dzieje parlamentaryzmu I Rzeczypospolitej. Podkreślić należy, że edytorstwo źródeł dawnego prawa nie jest łatwym zadaniem, wymaga bowiem od badacza zaangażowania wysiłku twórczego, jak też rozległej wiedzy historycznej i prawniczej. Przedmiotowe wydawnictwo, choć nawiązuje do znanego zbioru *Volumina Legum* Stanisława Konarskiego i Józefa Jędrzeja Załuskiego, to w istocie stanowi zupełnie nową jakość pod względem metodologii i metodyki badawczej i jest ważnym osiągnięciem naukowym. W porównaniu z *Volumina Legum* i jego późniejszym uzupełnionym przedrukiem z XIX w. *Volumina Constitutionum* obejmuje więcej aktów prawnych uchwalonych na sejmach, a przy tym wyeliminowuje akty niemające charakteru normatywnego, opiera się także na nowoczesnym aparacie naukowym, wykorzystującym informacje i przypisy tekstowe oraz indeksy: osób, nazw miejscowych i rzeczowy.

IV. Przywoływana powyżej obszerna, licząca - wraz ze streszczeniami w języku niemieckim i angielskim - 451 stron monografia *Wśród potępieńskich swarów. Prawne aspekty rozliczeń politycznych wśród uchodźstwa polskiego we Francji i Wielkiej Brytanii 1939-1943*, a nawiązująca do wcześniejszych, wskazanych już badań dra Marcina Kwietnia w tym zakresie, jest rzetelnym, ważnym opracowaniem zakresłej w jej tytule problematyki. Temat prawnych aspektów rozliczeń prowadzonych przez nową ekipę polityczną gen. Władysława Sikorskiego z przedstawicielami przedwrześniowego obozu władzy nie miał jak dotąd monograficznego ujęcia ani w literaturze historycznej ani historycznoprawnej.

Opiniowana książka, co może sugerować jej tytuł, nie dotyczy rozliczeń politycznych w ogólności, wśród uchodźstwa polskiego we Francji i w Wielkiej Brytanii w latach 1939-1943, ale właśnie koncentruje się na relacji pomiędzy sprawującą władzę na uchodźstwie opozycją antysanacyjną a dawnym obozem rządzącym, który – jak to niegdyś określono w literaturze – przeżywał „dekompozycję” od śmierci Józefa Piłsudskiego. W tym to kontekście sytuują się owe „prawne aspekty” rozliczenia sanacyjnej ekipy z odpowiedzialności za autorytarny system rządów w okresie międzywojennym oraz z odpowiedzialności za klęskę wrześniową. Taki zakres przedmiotowy rozprawy zasługuje na aprobatę.

Za wystarczające można uznać motywy i argumenty, które zadecydowały o przyjętym zakresie czasowym opiniowanej książki. Punkt wyjścia stanowi tutaj w zasadzie wrzesień 1939 r., a z drugiej lipiec 1943 r., to jest miesiąc śmierci gen. Władysława Sikorskiego. O ile data początkowa nie wymaga szczególnego uzasadnienia, o tyle – jeśli chodzi o datę końcową – dr Kwiecień słusznie podnosi, że zmiany, jakie nastąpiły w połowie 1943 r. zarówno w układzie sił międzynarodowych, polegające na zerwaniu stosunków polsko-sowieckich, jak i w układzie sił wewnętrznych, to znaczy zmiana na stanowisku Naczelnego Wodza oraz premiera, rozdzielenie tych funkcji, usprawiedliwiają przyjęcie takiej cezur (s. 10-11).

Zakres terytorialny rozprawy został ograniczony do Francji i Wielkiej Brytanii, ze względu na założenie wyeksponowania „prawnych aspektów rozliczeń”, choć jej płaszczyzna politycznoprawna obejmuje również kwestie związane z przebywaniem władz polskich w Rumunii i z działalnością Komisji Rejestracyjnej na jej terytorium.

Brak jest natomiast w tej książce wyraźnie sprecyzowanego celu, a zwłaszcza też pracy, które to terminy nie są zresztą w ogóle w niej używane. Zamiast tego znajdujemy tutaj pojęcie „zamiaru”, a więc pewnego pomysłu, planu, konceptu badawczego, mające nader ogólny i wyjściowy jedynie charakter. Przytaczam dosłownie odpowiedni fragment pracy: „Zamiarem autora było ukazanie, jak środowisko polityczne, w Polsce przedwrześniowej należące do zdecydowanej opozycji i odwołujące się w swych wypowiedziach do haseł praworządności, demokracji, gwarancji wolności prasy, po przejściu rządów, posługując się retoryką o wyjątkowych warunkach wojennych, w których przychodziło mu działać, doprowadziło do niespotykanej koncentracji władzy w rękach premiera i Wodza Naczelnego, zwalczało wolność prasy i odwoływało się nierzadko do władz angielskich, by ukrócić działania opozycji. Książka może także stanowić przyczynek do refleksji, niestety raczej gorzkiej, nad poziomem kultury politycznej i prawnej elit politycznych II RP” (s. 10). Nie mam wątpliwości, że ten zamiar udało się zrealizować, ale – w moim przekonaniu – poprawna metodyka pracy badawczej wymagała sformułowania na tej podstawie tezy

podstawowej i tez uzupełniających rozprawy. Takich twierdzeń Autor wypowiada przecież co najmniej kilka, ale powinien je usystematyzować, a nie tylko pozostawiać je w formie opisowej, jak to uczynił.

Słabości konstrukcyjne dostrzegam również w układzie rozprawy. Nie zatrzymując się bliżej nad zastosowaną w niej, a lansowaną obecnie przez niektóre wydawnictwa modą numerowania „Wstępu” i „Zakończenia” tak, jak rozdziałów, która mnie razi, zwrócę uwagę na sposób rozłożenia materii badawczej. Przyjęta systematyka przedstawia się mianowicie tak: 1. Wstęp (s. 7-11), 2. Działalność władz polskich we wrześniu 1939 roku [do 17 września] (s.13-21), 3. Okoliczności internowania Prezydenta i rządu RP w Rumunii (s. 23-43), 4. Droga gen. Władysława Sikorskiego do Paryża (s. 45-53), 5. Przejęcie władzy przez nową ekipę rządzącą (s. 55-79), 6. Sprawa stanowiska Naczelnego Wodza (s. 81-83), 7. Stosunek wobec przedwojennych elit polityczno-wojskowych (s. 85-89), 8. Rada Narodowa wobec zagadnienia rozliczeń politycznych (s. 91-153), 9. Biuro Rejestracyjne Ministerstwa Spraw Wojskowych (s. 155-196), 10. Komisja gen. Józefa Hallera (s. 197-234), 11. Problem rozliczeń w dyskusjach na forum Rady Ministrów (s. 235-239), 12. Komisja prof. Bohdana Winiarskiego (s. 241-272), 13. Wojskowy Trybunał Orzekający (s. 273-297), 14. Sprawa gen. dyw. Stefana Dęba-Biernackiego (s. 299-345), 15. Obozy izolacyjne dla oficerów [Cerizay, Rothesay, Tighnabruaich] (s. 347-405), 16. Zakończenie (s. 407-410). Jak można łatwo zauważyć, zachodzi rażąca dysproporcja w liczbie stron składających się na poszczególne rozdziały, gdyż niektóre z nich liczą nawet kilkadziesiąt stron, inne zaś kilka, a jeden z rozdziałów (6) zawiera zaledwie dwie strony tekstu(!) Ponadto – co jeszcze ważniejsze – mniej więcej połowa z tych rozdziałów, to jest od drugiego do siódmego dotyczy wątków ogólnych, historyczno-politycznych, zaś kwestia rozliczeń politycznych rozpoczyna się od rozdziału ósmego, czyli począwszy od dyskusji na forum Rady Narodowej. Taki układ pracy jest nie tylko nadmiernie skomplikowany, ale rozmywa on zasadniczy jej temat, czyli owe „prawne aspekty rozliczeń”. Można było tego z łatwością uniknąć, umieszczając całe tło historyczno-polityczne w jednym rozbudowanym rozdziale, a pozostałe poświęcić już konsekwentnie problematyce rozliczenia sanacyjnej ekipy ze sposoby sprawowania władzy i popełnionych błędów. Jeżeli uwzględnić jeszcze tok narracji zastosowany w tej rozprawie, który jest deskryptywno-analityczny, to – w mojej ocenie – jej punkt ciężkości spoczywa nie tyle na płaszczyźnie ściśle prawnej, co historyczno-politycznej i organizacyjnej.

Każdy z rozdziałów poświęcony zagadnieniu postawionemu w tytule pracy ma swój własny układ, własną logikę, a w związku z tym brak jest pewnej jednolitości ujęcia. Niewątpliwie byłoby bardziej przejrzyste, gdyby co do każdego z powstałych organów i

instytucji wskazać kolejno ich miejsce w szerszym systemie, strukturę, kompetencje i zanalizować działalność oraz jej rezultaty. Dzięki temu zostałyby w pełni wyeksponowane wszystkie niedostatki w tym zakresie, a zwłaszcza brak ściśle określonych uprawnień i obowiązków, ich jasnego rozgraniczenia, a wreszcie właściwego skoordynowania działań tych organów i instytucji. Oczywiście poszczególne rozdziały mogą, a niekiedy nawet powinny zachowywać pewną specyfikę, uwarunkowaną względami merytorycznymi i dostępem do źródeł oraz innych materiałów.

Poważną zaletą rozprawy jest bogactwo wykorzystanych źródeł archiwalnych, źródeł drukowanych i pamiętników, jak też literatury. Uwzględnione w niej zostały źródła, które przechowują: Instytut Polski i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego (Londyn), Studium Polski Podziemnej (Londyn), Instytut Józefa Piłsudskiego (Londyn), Archiwum Akt Nowych (Warszawa), Pracownia Dokumentacji Historycznej Wojskowego Instytutu Historycznego Akademii Obrony Narodowej (wcześniej Wojskowy Instytut Historyczny), Zakład Historii Ruchu Ludowego, Zakład Narodowy im. Ossolińskich (Wrocław), Hoover Institution on War, Revolution and Peace, Stanford, California (szczegółowy wykaz w opiniowanej książce, s. 411-412). Autor uwzględnił również wszystkie istotne źródła drukowane oraz pamiętniki (wykaz na s. 412-417), jak też zdecydowaną większość pozycji literatury (wykaz na s. 417-425). Z pominiętych autorów wskażę jednak na monografię Piotra Krzysztofa Marszałka *Najwyższe władze wojskowe w systemie ustrojowym II Rzeczypospolitej* (Wrocław 2011), a zwłaszcza na jej rozdział VI, poświęcony kształtowi najwyższych władz wojskowych w systemie ustrojowym polskich władz na uchodźstwie w latach 1939-1945 (s. 265-339), jak też na wskazane w tejże książce inne jeszcze jego opracowania. Dokumentację książki dra Marcina Kwietnia, uważam, pomimo poczynionej powyżej uwagi, za bardzo solidną. Wiele z wykorzystanych w niej materiałów ma charakter rozproszony i wymagało wieloletnich poszukiwań. Należy docenić ogromny trud włożony w ich zgromadzenie i eksplorację w wyznaczonym w rozprawie zakresie. Jednocześnie już w samej tej rozległej podstawie źródłowej oraz literaturowej tkwi istotna gwarancja rzetelności i reprezentatywności dokonanych przez niego badań, jak również ustaleń naukowych. Odpowiednie kwerendy naukowe przeprowadzał on, jak wiadomo, korzystając dwukrotnie ze stypendium Funduszu Pomocy Niezależnej Literaturze i Nauce Polskiej oraz z Fundacji Bankowej im. Leopolda Kronenberga.

Książka dra Marcina Kwietnia niewątpliwie zasługuje na wnikliwą uwagę badaczy, jako że wnosi nowe elementy do dotychczasowego stanu wiedzy w zakresie wskazanym w jej tytule. Jest to pierwsza w literaturze historycznoprawnej próba całościowego przedstawienia

zagadnień prawnych związanych z kwestią rozliczeń politycznych w środowisku uchodźstwa polskiego w latach II wojny światowej. O ile pierwszych sześć rozdziałów (2-7) opiniowanej monografii ma charakter wstępny i na szerokim tle nakreśla okoliczności związane z przejęciem władzy na emigracji przez nową ekipę polityczną, na ogół porządkując jedynie stan wiedzy w tym zakresie, o tyle kolejne rozdziały przynoszą oryginalne ustalenia i wnioski. Za nader ważne uznaję rozdziały dotyczące organu rejestracyjno-śledczego związanego z wojskiem, tj. Biura Rejestracyjnego Ministerstwa Spraw Wojskowych, struktury cywilnej mającej zająć się podobną działalnością, to znaczy Komisji gen. Józefa Hallera oraz późniejszej Komisji prof. Bohdana Winiarskiego, jak również instytucji mających wykorzystać materiał zebrany przez Biuro Rejestracyjne i Komisję: Wojskowego Trybunału Orzekającego i obozów oficerskich o charakterze karno-izolacyjnym (Cerizay, Rothesay, Tighnabraich). Pan dr Marcin Kwiecień obalił pewne stereotypy i błędne poglądy dotyczące tych organów i instytucji rozpowszechnione w literaturze przedmiotu, niekiedy nawet mylonych lub nieodróżnianych od siebie. Przyczynił się do odrzucenia dosyć powszechnego poglądu, że przedmiotowym Komisjom przysługiwały uprawnienia quasi-sądownicze, jak też, że mogły one stosować sankcję pozbawienia obywatelstwa polskiego w razie odmowy złożenia zeznań lub jako formę represji karnej. Udało mu się również ustalić faktyczną przyczynę zniknięcia znacznej części akt administracyjnych i personalnych Komisji prof. B. Winiarskiego, która przejęła dorobek Biura i Komisji gen. J. Hallera. Były nią fatalne warunki przechowywania archiwaliów tuż po zakończeniu II wojny światowej. Przekonująco dowiódł, że działania mające na celu ustalenie odpowiedzialności i rozliczenie przedstawicieli sanacyjnej elity władzy prowadzone były znacznie skuteczniej, z większym rozmachem i z największą bezwzględnością przez instytucje i organy związane z wojskiem, niż przez odpowiednie organy cywilne. Te ostatnie musiały wszak zachować choćby niezbędne minimum procedur i gwarancji związanych ze zbieraniem świadectw i dokumentów, które miały w dalszej perspektywie zostać użyte przed sądem, co pociągało za sobą przewlekłość i nieefektywność postępowania. Władze wojskowe, dostrzegając nieskuteczność działań prowadzonych na drodze sądowej, uciekły się ostatecznie do środka w postaci obozów izolacyjnych, w których osadzano również niewygodnych politycznie oficerów, na podstawie rozkazu, od którego poza raportem u Naczelnego Wodza nie przysługiwały środki odwoławcze. I w tym zakresie ustalenia dra Marcina Kwietnia są ważne, bo udało mu się skorygować dotychczasowe wyniki badań co do liczby oficerów przebywających w obozach, stopniowej ewolucji charakteru tychże obozów oraz okresu ich istnienia, jak się okazało znacznie dłuższego niż przyjęty w dotychczasowej historiografii.

Podzielaam ogólną opinię dra Marcina Kwietnia, że władze na wychodźstwie zaangażowały sporo sił i środków w celu dokonania politycznego rozrachunku z dawną sanacyjną ekipą rządzącą, tworząc komisje badawcze i śledcze, organy sądowe, takie jak Wojskowy Trybunał Orzekający, a nawet kierując niewygodnych politycznie oficerów bez przydziału do obozów oficerskich (Cerizay – Francja, Rothesay i Tignabruih – Wielka Brytania), stanowiących faktycznie obozy izolacyjne. Jednak polityczne priorytety, celowość akcji rozliczeniowej i sposób jej realizacji, dający pretekst do realizacji osobistych porachunków oraz intryg personalnych, były poważnym błędem politycznym, niepotrzebnie antagonizującym społeczeństwo w tych nader trudnych warunkach.

Język pracy jest komunikatywny, plastyczny, bardzo dobry pod względem literackim. Zwracam jednak uwagę na brak słowa „Dnia” w sytuacji, gdy zdanie zaczyna się od daty (s. 15, 19, 21, 23, 30, 42, 46, 47, 48, 65, 68, 86, 93, 115, 122, 124, 163, 176, 205, 212, 241, 246, 247, 255, 259, 316, 318, 319, 331, 402). Pan dr Marcin Kwiecień dysponuje przy tym solidnym warsztatem naukowym, cechującym wszystkie jego publikacje, i odznacza się rzetelnością. Potrafi on bardzo dobrze udokumentować swoje rozważania i poglądy, odsyłając we właściwych miejscach do źródeł oraz literatury, a także korzystając z metody zamieszczania rozbudowanych przypisów, uzupełniających tekst główny.

V. Pragnę podkreślić, że dr Marcin Kwiecień uczestniczy w zjazdach i konferencjach naukowych, a niekiedy także je współorganizuje, wygłasza referaty. Korzystał on ze stypendium Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Włoskiej i stypendium Funduszu Pomocy Niezależnej Nauce i Kulturze Polskiej oraz Fundacji Bankowej im. Leopolda Kronenberga. Jeszcze jako asystenta-stażysty wziął udział w *szkole ius commune* w Erice zorganizowanej przez uniwersytet w Catanii, a także w konferencji organizowanej przez uniwersytet w Messynie na temat statutów uniwersyteckich (Messyna 14-18.04. 2004). Był uczestnikiem konferencji zorganizowanej przez Katedry Historii Państwa i Prawa Polskiego oraz Powszechnej Historii Państwa i Prawa UJ w stulecie ogłoszenia kodeksu Napoleona (2004). Uczestniczył w organizacji międzynarodowego kongresu historyków parlamentaryzmu: *56th Conference of the International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions - Separations of powers and parliamentarism, the past and the present. Law, doctrine, practice. Five Hundred Anniversary of the adoption of Nihil Novi Statute 1505. Cracow - Radom 5-8th September 2005*. Jako członek-korespondent londyńskiego Instytutu Józefa Piłsudskiego współpracował z tą instytucją. Uczestniczył w 36. Deutscher Rechtshistorikertag w Halle an der Saale (10-14.07.2006), jak również w organizacji konferencji z historykami prawa z uniwersytetu w Pecs (2010).

Jego aktywność nie ogranicza się przy tym do pracy ściśle naukowej. W 2010 r. na zlecenie Departamentu Konsularnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP przygotował on ekspertyzę: *Orzecznictwo sądów krajowych w sprawach konsularnych w latach 1989-2009*, związaną z planowanymi w resorcie zmianami regulacji dotyczących ograniczenia funkcji konsulów.

VI. Konkludując: z dokonanej oceny wynika, że dorobek naukowy dra Marcina Kwietnia spełnia wymogi określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U., nr 65, poz. 595, ze zm.), jako że osiągnięcia naukowe, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowią znaczny wkład autora w rozwój dyscypliny naukowej historia prawa, a przy tym wykazuje się on istotną aktywnością naukową.

Leonard Górnicki

Wrocław, dn. 8.01.2014 r.